

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Hajnal-utca 2.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.
Félévre 4 " "
Negyedévre 2 " "
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Betyárság.

Ez már nem szélhámosság többé, hanem igazi botránycsináló betyárság!

Összeül egy tuczat fiatal ember új vallást csinálni és ott nyomban megfosztják a régi hitelveket ősi érvényüktől, és kimondják, hogy mindaz, a mi annyi évezredek óta jönnek bizonyult, hogy az, a mi a világnak civilizációt, az emberiségnek erkölcsöt adott, mindaz rossz, elavult, túlhaladott álláspont stb.

De ez nem elég! A tuczat ember tovább megy. Új vallást alapítanak oly formán, a mint részvénytársaságot szoktak alakítani. A ki az ívet aláírja, az próféta, apostol, szóval az új vallás alapító tagja.

Ha ezek a modern próféta urak az alakuló gyűlésen kimondják vala, hogy nekik vallás nem kell, hogy ők amugy is tudnak megélni, ezt értették volna, és talán még filozofusoknak is tartja őket a világ. De azt mondani: ez a vallás régi, nekünk új vallás kell, csak olyan egyénektől telik ki, kik vagy nem tudják, mi a vallás, vagy nem akarják tudni, és a kiknek minden más lehet a céljuk, csak az nem, hogy az új vallásalapítással erkölcsi eredményeket érjenek el.

Mint minden alapításnak, úgy az újabb vallásalapításoknak is csak a n y a g i rugóik vannak.

Van egy pár ember, egy érdekcsoport, mely azt találja, hogy az új alapítás új meggazdagodási vagy legalább is megélhetési forrásokat nyit, és nyomban megállapítja a programot, vagy is hitelveket, melyek szerint az üzlet vezettség. S miután a világon, — fájdalom, — még mindig több az ostoba ember, mint az okos, nagyon természetes, hogy minden alapítás részvényeseket vagy hívőket is talál.

Idővel aztán az érdekcsoport kibővül, nagyobb igényű lesz és a körülményekhez képest át alakul. Ha az igazgatók, vagyis a p o s t o l o k ügyes emberek és kellő reklámról (régiben, midőn ujságok még nem voltak, rendszeren a vén asszonyokkal végeztették a hírterjesztés munkáját), tudnak gondoskodni, akkor a részvényesek, azaz hívők száma szaporodik, és oly hatalmas tényezővé fejlődnek, hogy bármely más állami és társadalmi tényezővel vetélkedhetnek. Az intézők elérték céljukat, ambíciójuk és gyomruk egyaránt ki van elégítve.

Sajátságos, hogy T r e f o r t vallás- és közoktatási miniszter, a ki a nazarénusokat, baptistákat üldözi és a vallásszabadság olyan elkeseredett ellensége, az említett új vallásalapítási svindlit meg-

türi. Hát nem látja, hogy mennyire profanálja ez az egész eljárás a vallás fogalmát? Hiszen, ha minden állomás nélküli rabbi s kliens hiányából elkecsereedett prókator új vallást alapíthat, akkor végre még is át fogja látni a nagy közönség, hogy a vallás nem olyan szent dolog, mint a milyennek tartják, és hogy a vallásalapításokhoz isteni megbízás nem épen okvetetlenül szükséges.

Csodálkozom, hogy Trefort ur, a ki ad majorem dei gloriam annyi előszeretettel épített templomokat, és a ki olyan buzgó hívőnek hirdeti magát parlamenti szónoklataiban és toasztjaiban, hogy ugyanaz a Trefort összekulcsolt kezekkel, a jóakaratu neutralitás nyugalmával nézi azt az istentelen komédiát, a mit vallási dolgokkal üznek.

Persze, hogy csak a zsidó vallás az, a mivel az avatatlanok ily játékot üznek. De kérdem: vajjon nem ingatja-e meg ez az eljárás a többi hitvallások iránti tiszteletet is? A közönség, mely az új vallásalapítók haszontalanságát látja és tudja, hogy a próféták egy része csupa hecből, a másik része pedig szennyes önérdékből csapott fel vallásalapítónak, az a közönség bizonyára rezonnirozni is fog, és a rezonálás kétségtelenül olyan eredményekre vezetendi a félművelt népet, a melyek az ultramontanizmusnak legkevésbé sem fognak előnyére válni.

Igy bosszulja meg magát minden merénylet, a melyet a zsidóság vagy ennek vallása ellen intéznek. Nem a zsidók vallják kárát, hanem rendszeren azok, kik vagy provokálják, vagy megtürik.

A dolog meritumához nem szólok, nem is akarok szólni. É lapok feladata a jogegyenlőség névében az antiszemitizmus ellen küzdeni, nem pedig vallásalapító részvénytársaságok ellen. Egyébiránt hasztalan volna minden tudományos vagy szakszerű czáfolat, mert azok, kik az új zsidó vallást csinálják, a szakszerű, theologiai fejtegetést meg se tudnák emészteni. Talán nincs az egész kompániában egy sem, a ki többet tudna rituális dolgokról, mint azt, hogy a sertéskaraj bizonyos körülmények közt jobb a libamájnál.

A rabbi Szerényi urnak pedig, a ki állítólag egyebet is tud, hiába beszél az ember. Ő nyáját akar és nem törődik vele, ha e nyáj akármilyen farkmókból áll. Csak legyen. Ha fiatalabb volna, bizonyára tisztességesebben uton igyekeznék keresni mindennapi kenyerét, de miután gyomorhurutos öreg ur, legkényelmesebb neki a prófétáskodás.

Ámde nem őt akarjuk megróni, hanem azokat, kik titokban kacagnak a szegény elvéhédtt apostol kenetteljes szavai fölött, és nyilvánosan úgy cselekednek, mintha komolyan új zsidó vallást

alapítanak. Pedig csak henczegni akarnak egy kicsit és reklamot csinálni maguknak, miután minden más térről lekoptak. Aztán kétségbeejtően sok fölös idejük is van, mit csináljanak? Ferblizni, a kávéházakban ögyelegni egész nap nem lehet, — hát új vallásalapítással szórakoztatják magukat.

És ebben rejlik a botrány, ez az, a mi az egész eljárásra a betyárság bélyegét süti.

A proféták maguk közt

vagy
a vallásalapítók gyűlése,

vagy
Fisher Vilmos, mint apostol.

Nagy dolog az az új vallásalapítás. Csak kevesen adják magukat e mesterségre, mert gyakran szomorú vége szokott lenni.

És ma, mikor oly kevés ember törődik a vallással, még is akadtak ismét, kik új vallást szeretnének összeütni.

Ezen sajtáságos urak élén áll S z t e r é n y i ur, a hamis 20 krajczárosokról híres Ujpest volt rabbija.

Mult vasárnapra gyűlést hívott össze és hivei meg is jelentek az evang. gimnázium egyik tantermében.

Negyven szál próféta gyűlt össze, odahagyva a ferbli- és tarokkasztalt, hogy egy óra múlva re bene gesta ismét visszatérhessenek rendes vasárnapi foglalkozásukhoz.

A gyűlésterembelés csak igazolás mellett volt szabad, mert félték az ipszék, hogy két-három »laikus« is bejöhet, és ők — csak negyvenen valának.

Az óvatos próféták különben gondoskodtak rendőrségről is, melyet S z l á v y fogalmazó képviselt.

A gyűlést dr. H e r z f e l d e r Samu nyitotta meg. Sietett kijelenteni, hogy ők, t. i. a reformpártiak, a zsidó vallást a maga eredeti tisztaságában, úgy, a mint azt Isten kinyilatkoztatta, akarják helyreállítani. Le akarják dobni a felesleges sallangot, melylyel némely talmudisták a vallást megterhelték. Egy másik főczéljuk, hogy a vallást teljes összhangzásba hozzák a polgári élettel, s hogy az istenisztelet minden ízében magyar legyen. Hadd lássa és hallja az egész világ, hogy a zsidó vallás épp oly erkölcsi alapon nyugszik, mint bármely más tiszta vallás.

Szólo feltette ezután a kérdést, hogy a gyűlés elfogadja-e a program pontozatait?

Ez a program a többek között a következő sarkpontokat tartalmazza:

Az egyház hatilapja: Mózes törvénye.

Mózes törvényéből vallásos jelentőséggel nem bírnak:

a) az étkezési törvény, kivéve a pascha-kenyér élvezetét az ünnepelőtti estén és az ünnep első napján;

b) a szombat- és ünnepnapon munkától való nyugalom, midőn állásunk vagy keresetünk a munkától való nyugalom nem engedik; kivéve az ujévi és engesztelő napot;

c) a házassági törvény, amennyiben ez az országos törvényvel összeütközik.

Sem a talmud, sem a talmud utáni theologiai irodalom didaktikus anktoritással nem bírnak.

Az országos törvény a kizárólagos irány- és mérvadó mindazon jogok és kötelezettségekre nézve, a melyek az egyént illetik polgártársával, a társadalommal és az állammal szemben.

A körülméletés kötelező marad.

Az ujévi ünnepen kívül, az egyház kétnapos ünnepet nem ismer.

Az engesztelő böjtnapon kívül az egyház böjtnapot nem ismer.

A magyar nyelv a nyilvános istenisztelet rendes imanyalve.

A polgári házasság vallásos érvényességgel bír, beleértve a vagyes házasságot, a midőn a házasságok vallás-szabadság alapján teljesen egyenjogusultak.

A halott utáni szokásos házi gyász egy napra leshállittatik.

Az elnök megjegyzi, hogy a programot közel háromszázan irták már alá, kéri tehát a gyűlést, hogy fogadja el szó nélkül.

S t e r n Rudolf kívánja, hogy a program tárgyalassék.

E l n ö k: Ez fölösleges. Azok az urak, a kik reformált hitközséggé alakultak, már elfogadták. Igaz, hogy az urnak a neve ezek között nem fordul elő, ez azonban csak azt bizonyítja, hogy nincs joga itt fölshólni.

P o l l á k János: Az én nevem nem fordult elő az aláírók között, de...

E l n ö k: Akkor önnek nincs joga szólni.

P o l l á k: Nem? Akkor alásszolgálja! (Pollák és társai elhagyják a termet.)

F i s c h e r Vilmos: Itt nem lehet többé vitatkozni. A ki menni akar, az menjen. Mi maradunk. Az isten velünk van, ti hiába nevettek. A mit egyszer kimondtunk, az szentírás.

TÁRCZA.

Tollhegygyel.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

Kedden kezdték a mérközést. Ki az erősebb? A kor haladó szelleme, vagy a régi, középkori lovagok rozsdás dzsidája? Egyik oldalról a szabadelvűség hivei, a másikon a reakció sötét alakjai szállnak sikra, és a középen — a mérsékelt ellenzék, a mely szájával gyakran szabadelvű, de szíve hajlamai oda vonzzák, a hol a középkor népelnyomó intézményeit visszaállítani akarják.

*

Mi különbség a mérsékelt ellenzék és az antiszemita politikája közt? — kérdé e héten egy külföldi hirlapiró itteni kollégájától.

— Mi a különbség? A hang. Csak S z i l á g y i Dezső és egy kis töredéke e pártnak tud felülemelkedni a felekezeti szempontokon; a többi pedig agrarizmus, feudalizmus, klerikalizmus és még néhány más ismusnak

a szószólója, és körülbelül olyan állapotokat kívánna teremteni, mint az antiszemita nagyobb része.

*

Azt mondtuk: mint az antiszemita nagyobb része. Igenis! Mert az antiszemita is kétfélék. Feudalisták és anarchisták; de ezek közt csak az anarchisták tudják, hogy mit akarnak, a többiek pedig úgy beledeklamálták magukat a feudal politika szellemébe, hogy mikor jól laknak tökéletesen azt hiszik, hogy ők legalább született hercegek.

*

Az antiszemita »vezérszónoka« által benyújtott határozati javaslatot több antiszemita nem irta alá. Ezek közt a két S z a l a y is, kik a részletes vitában akarnak neki menni a zsidó hitfőnöknek. Azt hozzák fel, hogy a felsőház zsidó jelleggel fog bírni, — ha zsidó hitfőnök lesz benne. Nos, és ha zsidó jelleggel bírna is? Bizonyára nem volna a legrosszabb jelleg.

*

S z i l á g y i Dezső jól kivágta magát, mikor báró A n d r e á n s z k y antiszemita közhelylyel megszakitá

Steinitz József: Nem fogadok el en bloc semmit. Még a képviselőházban sem fogadnak el semmit en bloc.

A gyűlés nem hallgatott Steinitzra, és Fischer ur kijelentéseire csatlakozott.

És ezzel kimondották, hogy a budapesti reformált zsidó hitközség megalakult.

A további teendőkre egy husz tagu bizottságot választottak, melynek tagjai lettek: Fuchs Miksa, Lippmann Izsó, Benedik Ferencz, dr. Grósz Sándor, Waisz Sándor, Krausz Zsigmond, Zsengery Mór, Kunvald Antal, Gosztonyi Mór, dr. Csányi József, Strasser Samu, Hartenstein Zsigmond, Beck Joachim, Láng Fülöp, Révay Zsigmond, Náthán Mór, Fischer Vilmos, Berger Ignác, dr. Herczfelder Samu s dr. Nagy Sándor, s hogy minden jól menjen, a reformátor Sztéryni megáldotta a gyülekezetet.

De ezt az áldást ép oly kevésbé érthették fent az égben, mint lent a hívők, olyan istentelen rossz magyarsággal lett elmondva.

Legvégül megjegyzendő, hogy a gyűlés a budapesti izr. hitközség alapszabályait en bloc elfogadta az alaki-tandó izr. ref. hitközség alapjául.

Aztán az egyik próféta imígyen szóla vala az ő társaihoz istenben: Ne hát most már gyerünk vissza a Redoutba ferblizni! Amen!

Nyilatkozat.

A lapokból értesültem, hogy folyó hó 8-án a budapesti reformált zsidó egyház alakuló gyűlése engemet is, — tudtom és beleegyezésem nélkül, — az ideiglenes bizottságba való beválasztással megtisztelt. Sajnálattal kell kijelentem, hogy ezen megválasztást el nem fogadhatom. Bár elvben nem vagyok a felvetett reformnak ellene, miután már 1848-ban tagja voltam a helybeli zsidó reformközségnek és buzgó tényezőként működtem létrejöttén, még sem tartom ez idő szerint oportunosnak, hogy hitfelekezetünk mostani zilált állapotában, — hol a szervezet teljes hiánya mellett, — úgy is két egymással ellenségesen szemközt álló országos irodával vagyunk megverve, hazai zsidóságunk ennyire óhajtott egyessége még ezen tervezett reformtörekvések által is nehezítették. Hallom, hogy a kultuszminiszter ur ezen tervezett reform létrejöttét már régebben támogatja, ha ez való lenne is, úgy ez igazi érdekeinkre nézve nem mérv-

beszédét. A mérsékelt ellenzéken ő az egyedüli férfi, aki elvből nem antiszemita, — a többi mérsékelt urak, — Apponyi grófot sem kivéve, pedig csak szemérmességből.

A »Függetlenség« e hó 26-án konkurrencziát kap. Uj antiszemita lapot adnak ki Ónody ur patronatusa alatt. Na lesz itt nem sokára csetepaté! Százát mernék tenni egy ellen, hogy Verhovay rövid két hét múlva Ónodyt »saktervédő bérencznek« fogja nevezni, a mit Ónody azzal fog viszonzni, hogy az ő részéről Verhovayt »pajesztes csángóbankárnak« fogja elkeresztelni.

Azt mondják, hogy a lap pénzalapját gróf Festsétsich Pál nyújtja. Tizenötezer forintot adott volna a nemes gróf erre a célra a kauczió kivül. Szép pénz valóban! Ha én nekem annyi kidobni való pénzem volna, akkor még antiszemita trafikot és grájzlerájt is nyitnék.

adó, hisz a kultuszminiszter ur a reánk nézve annyira káros és törvényellenesen fenálló országos irodát is akadálytalanul engedi sárba tiporni felekezetünk legvitálisabb létfeltételeit.

Szeretett testvéreim Izraelben! hagyjuk most ezen reformokat, és vállvetve küzdjünk inkább egészséges szervezetről, törekedjünk a béke helyreállítására Izraelben.

És ha talán egynémely nyajnéküli pásztornak sürgős szüksége van uj nyájra, abból nem következik, hogy mi vállaljuk magunkra a birkák szerepét. Majd mikor annak szüksége előáll, hogy reformokat alkossunk, akkor meg is találjuk az erre hivatott férfit, miként 1848-ban megtaláltuk istenben boldogult Horn Edében.

Zsengeri Mór.

Budapest, 1885. febr. 10.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

A zsidó reformereknek legközelebb tartott szervezkedési ülésén Zsengeri Mór neve is szerepelt; de minthogy nevezett rokonom, már rég visszavonult a nyilvánosság teréről, igen sokan engemet tartanak ez ügyben szereplőnek.

Én a zsidó vallás korszerűsítését ugyan szívből óhajtom, s ezt az általam néhány évvel ezelőtt szerkesztett »Szombati Ujság«-ban meg is kísérlettem; de nem tarthatom, hogy nevemet oly mozgalommal hozzák összefüggésbe, mely a zsidó vallás sarkalatos alaptételeinek megszüntetésére törekszik, s illetén módon a legrégebb s legtisztább vallás tönkretételét tüzte ki céljául.

Kinyilatkoztatom tehát ezennel, hogy nekem az említett reformmozgalomban részem nincsen, s hogy annak vezéreivel semmiféle összeköttetésben nem állok.

Őszinte hive:

Dr. Zsengeri Samu,
főv. tanító.

Tekintetes szerkesztő ur!

A vasárnap, vagyis e hó 8-án megtartott ugynevezett »zsidó reformközség« alakuló gyűlésén az én nevem is szerepel az új próféták közt. Minthogy azonban én sem Istentől, sem a Szent-lélektől apostoli megbízást nem nyertem és a jövőben is kétségtelenül nyerni nem fogok, becsületes nevem megóvása tekintetéből kérem önt t. szerkesztő ur, miszerint nekem annak kijelentésére, hogy én az alakuló gyűlésen szereplő Berger Ignác apostollal azonos nem vagyok, becses lapjában tért engedni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel:

Berger Ignác,
kereskedő, Király-utca 9.

A főrendiház reformja.

Megindult a képviselőházban a vita a főrendiház reformja felől, és — előreláthatólag nem is fog egyhamar véget érni. Már a vita első napján 55 szónok volt feljegyezve mellette és ellene, és azóta is egyre jegyeztetik magukat szólásra a képviselők.

A sok orátor között ott van az antiszemita párt minden tagja s a mig a megeredt parlamenti küzdelem eddigi folyamán minden párt és árnyalat szónoka osztatlan elismeréssel fogadta a törvényjavaslat azon intézkedését, a mely a főrendiházban a rom. és gör. katolikus egyházi férfiak mellett a többi vallás képviselőinek is helyet ad; a mig ez intézkedést, mint a jogegyenlőség és liberalizmus követelményét üdvözölték, úgy a javaslat barátai, mint ellenfelei, addig az antiszemita párt minden tagja csak azért szólal föl,

mert a vallások képviselői közt Mózes vallásának egy követője szintén helyet kap a főrendiházban.

Hát ezek ellen vitáznunk, ezeknek az eszeveszett vagdalódzásait komolyan venni vagy kikacagni, olyan tisztesség lenne a magyar parlamentnek e csörgő sapkát érdemlő bolondjaira, a melyet ők meg nem érdemelnek. Velük vagy ellenük vitáznunk, különben is vaknak beszélünk a színekről, süketnek a hangról.

Azonban éppen azért, mert a törvényjavaslatnak az antiszemita bárgynság tájtékot szóró támadásaival meg-hurczolt intézkedése a liberalizmus és a jogegyenlőség nevében részesül osztatlan helyeslésben, a z é r t kötelességünk nekünk arról a magunk véleményét leplezetlen őszinteséggel kimondani.

Az, hogy Mózesvallású is képviselve lesz a felsőházban egy felekezeti tag által, nem csak helyes, de természetes. Ebben mi nem elégtételt látunk a gyilkolás és rablásig vitt antiszemitikus üzelmekért, de látjuk a törvényhozás eddigi intézkedésének, az emancipáczió törvénynek, a keresztények és zsidók között köthető házasságra vonatkozólag készült javaslatnak szükségszerű folyamánát s elkerülhetetlen konzekvenciáit. És látjuk ebben a jogegyenlőség kifejezését is.

Meg is elégszünk Mózes vallásának egy tag által való képviseltetésével, megelégszünk pedig, mert aránylag hazánkban a Mózes hitét követő állampolgárok száma a legkevesebb, és mert felekezeti autonóm kormányzatunk még mindig jámbor óhajításaink közé tartozik, de még kongresszusi határozataink végrehajtva sincsenek, egy szóval, szervezetlenek vagyunk, s így e két szempont a felsőházban csak egy tag általi képviseltetésünket indokolni látszik. Mi, — részünkről, — azt nem keveseljük, s a törvényjavaslat ezen határozományaival meg vagyunk föltétlenül elégedve a jelen viszonyok között.

És meg vagyunk elégedve a fönnebb érintett okokon kívül legfőképen azért, mert már ha k é t t a g által lennénk képviselve a felsőházban, ez azon téves magyarázatra adhatna alkalmat, hogy a két tag közül egyik az orthodoxok, másik a neologok képviselője. Pedig ez nem felel meg az igazságnak, mert a zsidóság c s a k e g y, s a főrendiházban való képviseltetés az egységes zsidóság képviseltetése.

Azért már eleve tiltakozunk az ellen, hogy valaki a parlamentben, talán liberalizmusból, talán képzelt méltányosságból, e z e n a z a l a p o n a zsidóságnak két tag által való képviseltetését még csak szóba is hozza. Azonban ez csak az eshetőségek egy valószínűsége, a mely — reméljük, — tiltakozó felszólalásunk következtében a képviselőházban nem fog elő kerülni.

De tiltakozunk az ellen, a mely nem eshetőség, de határozott terve a tárgyalás alatt lévő javaslatunk, hogy t. i. az egyházak, illetőleg felekezetek képviselői közül az az egy, a ki a zsidóságot lesz hivatva reprezentálni, a kormány előterjesztése alapján neveztessek ki mindenkor. Ha a zsidóság a főrendiházban a jogegyenlőség és a liberalizmus alapján nyer helyet egy képviselő által, a jogegyenlőség és a liberalizmus szigorú követelménye, az igazság és méltányosság konzekvenciája, hogy ez az egy hely is akkép töltessek be, mint a mely módon a többi felekezet képviselői a felsőházba bejutnak, vagy is, a mint a többi, eddig képviselve nem volt hitfelekezet maga választja be képviselőit, azonképen a zsidóság is maga válassza be az övét.

Eleinte persze más mód nem volna, de ha a kormány egyházilag szervezni engedne bennünket, vagy csak az 1869-iki kongresszusi határozatok értelmében járna el, akkor is mód nyujtathatnék a zsidóságnak a választásra. A kongresszusi szabályzat a l a p j á n össze kell hívni az egyetemes kongresszust, mint a felekezeti kormányzat határozó, irányadóközegét, mert a zsidóság-

nak főnöke, egyházi főméltóságai nem lévén, csak is a kongresszus jelölheti ki azt, a kit a zsidóság egyeteme részéről a zsidóság képviselése az egyházi és világi dignitások közé méltónak és alkalmasnak tart. Hiszen ha a kongresszus mellőzésével történik a zsidóság egy tagjának kinevezése a korona által, a kormány előterjesztésére, ez nemcsak a liberalizmus arczulcsapása, ez nem csak a jogegyenlőség megsértése, mert a mi felekezeti jogaink a többi hitfelekezettel szemben ez által megkisebbittetnek; de ez a törvényjavaslat szellemének és intenzióinak a megtagadása és kiforgatása.

Ugyanis a kormány előterjesztésére a korona által kinevezett egy tag a zsidóság közül nem a zsidóság egyetemének a képviselője, mert arra, hogy az legyen, a zsidóság egyetemétől kell vala mandátumát kapnia, az így bejutott tag egyszerűen a kormány m e g b i z o t t j a lenne csak, a mi a törvényjavaslat szellemével merőben ellenkezik, a mellett, hogy a jogegyenlőség és liberalizmus megsértésével a mi felekezeti jogainkat s a zsidóság befolyását felekezeti képviseltetésére — tagadja meg.

A kinevezés, bár a kormány előterjesztésére, csak is akkor és az esetben lenne a zsidóság egyetemének képviselője, ha az, a kit a kormány a koronának kinevezésre ajánlott, az egyetemes zsidó kongresszus által, eshetőleg hármaskandidáció alapján lett a miniszteriumnak kinevezés céljából ajánlva, illetőleg kijelölve.

A miniszter részéről felhozathatik ugyan erre nézve az, hogy ő a központi iroda ajánlatára fogja a kinevezést eszközölni, de ha így lenne, ez csak tetézné a sérelmet, mivel a központi iroda, a mellett, hogy politikai és felekezeti tekintetben egyaránt nem áll azon a magaslaton, hogy ily fontos hely betöltésére alkalmas egyént kijelölni képes legyen; a mellett, mint ezt többszörösen kimutattuk már, a zsidóság egyetemének nem is jogszerű képviselője s egyáltalában nem is képviselője. Az iroda tagjainak megbízatásuk lejárt, s új megbízást az ügyek vezetésére az arra illetékes kongresszustól nem nyertek, mert a kongresszus össze sem hivatott. Már pedig egy törvény által teremtett új állást törvény ellenére fenálló közegek illetéktelen és jogtalan befolyásával betölteni se nem jogos, se nem igazságos, se nem liberális.

Ezek a mi nézeteink a főrendiház reformjának bennünket érintő intézkedésére. Reméljük, hogy szavunk nem marad kiáltó szó a pusztában, hanem megszívelik azok, a kiket e tekintetben a határozat és cselekvés joga megillet.

A „Függetlenség“ végtárgyalása.

Egy hét választ el csak attól, a minek már egy év előtt meg kellett volna történni. A könnyőre szivek jótékonyágának adományfilléreit elsikkasztó »erkölcsbíró«, a ki lapját a »Függetlenség«-et, előbb más emberek megrablott becsületéből, majd rituális gyilkosság otromba vádjának piszkos bizonyítgatásából, majd éhező szegények javára becsalogatott adományok lelketlen elsikkasztásából tengette; Verhovay Gyula, egy hét múlva már a vádlottak padján fog ülni.

Ez az ember, a ki magát az önzetlen becsületesség prófétájának erőszakolta föl a társadalom nyakára, végtére le van álcázva. Az igazság napja felszárította körülötte cinikus hazugságainak ködpáróját, s ma Verhovay Gyula a maga meztelenségében áll a világ előtt.

Ma tudja mindenki, hogy ő a becsületnek csak hamis prófétája volt.

Ma ismeri mindenki, hogy ez az ember már akkor is a becstelenség posványában kéjelgett, s

ott érezte magát jól, a midőn még csillogó frázisaival szemetjét szórta a bolondok szemébe, a kik hittek benne és bámulták.

Ez az ember már akkor megvonta a könyörület filléreit egy éhező szegény asszony szájából, a kinek a fia érette halt meg, — midőn lapjában átkot szórt az uri tolvajokra.

Szenyes üzelmei, lelketlen gattetei végre leplezték a kor e legnagyobb politikai és társadalmi szédelőjét, a ki kezei mocskával annyi tiszta jellemet piszkolt meg és annyi igaz becsületet leplezett le.

Hanem hát ennek már közel másfél éve és a bűnhalmazat daczára, a mely Verhovay ellen törvényszerűen bebizonyított, ő most is szabadon jár, botránylapját a legnagyobb szélsőségig vitt szabadossággal szerkeszti. Izgat, lázit, rágalmaz, hazudik. Sikkasztani pedig csak azért nem sikkaszt már, mert nem akad olyan hülye széles ez országban, a ki az ő kezébe egy fél krajczárt is merne letenni.

Az ország közvéleménye így tört pálczát Verhovay Gyula fölött, és elítélte már őt mindenki, párt-, rang-, vallás- és osztálykülönbség nélkül.

A társadalom kidobta őt kebeléből, s a ki párbajsebeire büszke volt, mint egy spanyol grand, és kérkedett velük a szemtelenségig, mint egy kofa, az ma — párbajképtelen.

És még is! Ez az ember képviselő. Saját maga előtt restelli pedig magát; egy éve ingyen rakja zsebre a nép véres verejtékéből, keserves adójából összerakott képviselői napidijait, mert nem mer az országgyűlés tájára se menni, nehogy képviselő társai, — mint nem közjük valót, — a teremszolgával dobassák ki. És még is fölveszi, elkölti a meg nem érdemlett fizetést.

Ez az ember nem csak hogy a parlamentbe nem meri a lábát betenni, de fél az utcára is kilépni. Este járkál, a mikor már föl nem ismerhetik. Az ő világa a homály, az ő országa a sötétség.

Ha még is nappal kénytelen valahová menni, apró, szürke, ravasz szemeit lesüti a földre, kerüli az emberek tekintetét, restelli magát a nap fényének ragyogó tisztaságától is.

Tehát Verhovay Gyulát nemcsak a társadalom lökte ki magából, nemcsak az emberek itélték el, de pálczát tört ő saját maga is önmaga felett.

És a bíróság eddig még sem ítéltetett fölötte. Végtárgyalását egy év előtt meglehetett volna már tartani, az elővizsgálat befejezést ért másfél hónap alatt, még is egy évig engedték, hogy tapossa tovább a bűnnek és gaszágnak útját, a melyre rálépett. És ez alatt az egy év alatt sikerült neki két becsületes nyomdászt megcsalni; sikerült neki a lapjával két nyomdából galádul megszökni, sikerült neki zálogul adott czimszalagjait egy hiszékeny polgár üzletéből ellopni.

Időt hagytak neki, a választások alatt a neki vadult fanatizmus eszeveszett gyűlöletének kedélyt zaklató szenvedélyeskedéseivel izgatni és lázítani; időt engedtek neki vándorutakra, hogy magát az országban mártírnak mutassa be, hullasson a méltatlan támadásokra kesergő krokodilkönnyeket, és ez által segítsen megteremteni a magyar parlamentben azt az antiszemita pártot, a mely eddigi botrányaival a magyar országgyűlés letörülhetlen szégyenfoltjává lőn, és kiirthatlan gyalázata fog lenni ezután. Kinek a keze játszott abban, hogy

Verhovay Gyulának módot adtak régi gaszágokra ujakat halmozni?

Kinek a keze játszott abban, hogy még főben járó bűnperek egy pár hónap alatt egész az akasztófaig lebonyolítottak, addig Verhovay Gyulának egyszerű csalási és sikkasztási ügye a tárgyalási terem előszobájáig nem juthatott.

Ő ellene az igazságszolgáltatás menete lassu volt, mint a csiga, és ugy haladt, mint a rák. Mikor már mindenki azt vélte, hogy vége van, kitűzik a tárgyalást ellene, hogy a törvény is egész szigorával ítélje el, a kit a világ elítélt, akkor visszamászott az ügye megint hónapokra.

Ki a felelős e késedelemért?

Tán a végtárgyalás, a mely immár e hó 26-án van kitűzve, erre is feleletet fog adni, s egyéb leleplezések között leleplezi azt a kezét is, a mely a »Függetlenség« ügyében az igazságszolgáltatás közegeivel ugy játszott, mint az ügyes bűvész a viasz-bábokkal.

Mindenesetre érdekes tárgyalás lesz, annál is inkább, mert már azt is érdekes momentumnak kell tartanunk, hogy ez a végtárgyalás egyáltalában megtartatik.

Ha megtartatik.

Hiszen 26-ára van kitűzve, s addig egy hét van még. És ki mondja meg, hogy az a kéz, a mely ez ügyben eddig oly jól keverte az aktákat az összes társadalom ellen, a Verhovay Gyula javára, ki mondja meg, hogy az a kéz tétlen marad-e ez alatt az egy hét alatt is.

Vederemo.

A mi érthetetlen.

Vannak dolgok, melyeket lehetetlen megfejtani, hogyan keletkezettek. Nincs sem történelmi alapjuk, sem filozófiai jogosultságuk; egyszer még is azt vesszük észre, hogy léteznek, hogy tényezők, melyekkel számolni kell. Ilyen megérthetetlen módon támadt jelensége napjainkban az arisztokrácia népszerűsége. A t. olvasó kételkedőleg rázza a fejét. Hogyan? az arisztokrácia népszerű volna? Igen, feleljük mi, az; olyan népszerű, a minő nem volt sohasem. Midőn egy méltán megunt igazságügyminiszter dicsbeszédet tart a hitbizományok mellett, a képviselőházban oly üdvriadallal találkozik, mely ingatag állását ismét hosszú időre megerősíti. Midőn alkotmányunk demokratikus intézményei közt ott kisért még a főrendiház, a feudális idők e roskatag lovag-vára, a közvélemény, künn az országban s benn a törvényhozás tanácskozó termében, nem e penészes romok teljes ledöntését s eltakarítását sürgeti, hanem azt hogy legföllebb némi demokratikus színezetű mázzal megkenve kitataroztassanak.

S a társadalmi életnek is hány jelensége bizonyít az arisztokratikus elv népszerűsége mellett. Ott van mindjárt az a rokonszenv, melylyel az agrár törekvések a közönség egy jókora részénél találkoznak; ott van a czimés és a rang-kórság, melyben vajmi sokan szenvednek, éppen azok közül, a kiket származásuk, foglalkozásuk különben a demokratikus szabadelvűség harcosaiul praedesztinál. De mit részleteznők tovább. A ki csak némi figyelemmel kíséri is a politikai s a társadalmi életet, annak lehetetlen volt észre nem vennie azt a fordulatot, mely a közhangulatban az arisztokrácia javára beállott. E fordulatnak, — említettük már, — az értelem sehogy sem tudja elégséges okát találni. A mult század végének földetrázó eseményei oly hatással voltak az elmékre, mint a vihar a légköre. A fogalmak, a közéletre, az államra, a társadalomra s az egyénnek azokban való helyzetére

vonatközöleg megtisztultak, s ma már a miveltségnek alacsonyabb fokán álló népelek is meglehetősen egyöntetűséggel úgy gondolkoznak, hogy a születés egyszerű véletlen, melyhez privilégiumokat kötni, ellenkezik a jog elvével, ellenkezik az erkölcsi renddel.

S daczára annak, hogy ez elméleti igazság már-már a gyakorlati gondolkodásnak is szabályozójává vált, még is ott a tény, hogy az arisztokrácia s az arisztokratikus törekvések ma rokonszenvenben részesülnek. Okát, — mondtuk, — ennek nem lehet találni, ha ugyan „ok“ alatt valami észszerűt akarunk érteni. Magyarozatát adni azonban talán lehetséges. A hazában a magyar fajjal szemben számos idegen nemzetiség áll, melyek szeperatistikus törekvései napról-napra nagyobb erővel lépnek föl. Ezekkel szemben keres aztán a magyarság támaszt az arisztokráciában, melyet származására nézve magyarnak ösmer.

Kell-e mondanunk, hogy ez végzetes, Ha az u. n. gentryvel szemben van is valami érzelme a faji előszertetnek, mert hát ez a gentry tényleg századokon át maga volt a magyar nemzetiség s a magyar állam fenntartója, a magas arisztokracziával szemben ily kegyeletes érzelmeket a mult épp oly kevésbé indokol, mint a jelen. Léha, önző, a nagy nemzeti érdekek iránt fogékonytalan volt ez az arisztokrácia, — egy-két tagját kivéve, — keletkezésétől fogva.

Az Árpád-házból való királyok idejében főrendü nemesség, a szó későbbi értelmében, még nem létezett; a magyar magas arisztokrácia keletkezése az Anjouk korára esik, a kik a trón fényét vélték emelni azzal, hogy egyes családoknak czimereket, rangokat s feudális jogokat adományoztak. S alig tették Nagy Lajost sirjába, ez az arisztokrácia már mint versengő, ország-bomlasztó elem lép föl. I. Ulászló királysága, Hunyady János kormányzósága tele van az államhatalomnak, az egyes olygarchák ellen folytatott küzdelmeivel, Mátyásnak épp annyi gondot adott idebenn a főnemesség megzabolázása, mint a külső ellenségekkel folytatott harczi. II. Ulászló alatt a főurak ismét erőre kapnak s el is juttatják az országot egyfelől a Dózsa György paraszt-lázadásához, másfelől a mohácsi veszedelemhez, melylyel az ország önállása eltemtetik. Hogy a csapásból az ország nem birt kigyógyulni, ismét az arisztokraták műve, kik a nemzeti érdekeket szem előtt téveszték, és csak önös céljaikat mozditják elő, az ország létérdekeinek feladása árán is.

Ezt bizonyították 1848-ban, midőn egy-két arisztokrata tényezővé vált ugyan, de ez csak kivétel volt, mert a szabadságharcz az arisztokrácia zömét a nemzet ellenségei táborában, a muszka-vezetők közt találja. Napjainkról minek szóljunk, úgy is tudjuk mindnyájan, hogy a nemzeti kultúra, a nemzet valódi politikai érdekei száman az arisztokrácia ép oly kevés lelkes bajnokokat ad ma is, mint az előző századok során.

E rövid vázlat is nyilvánvalóvá teszi, hogy az arisztokrácia a nemzntnek éppen nemzeti szempontból talán a legmegbizhatatlanabb eleme. Ezt az arisztokracziát a többi osztályok rovására protekcióban részesíteni végzetes tévedés lenne tehát még akkor is, ha nem volna már magában véve helytelen, czéltévesztő dolog, az innen-onnan összeforrt nemzeti egységet osztályokra bontani. Csak olyan ez, mintha valaki a kévét azzal akarná erősebbé tenni, hogy egyes kötegekbe csomózza. A faji elfogultságnak végtelenül nagy mértéke szükséges ehhez, mely veszedelmet, egyelőre be nem látható nagyságu veszedelmet idézhet föl. Ez osztály érdekeinek különös protegálása szükségképen maga után vonja más néprétegekben is az osztály-érdekek tudatát, s ennek nyomán jár a megoldást sürgető szocziális kérdéseknek egész légiója.

S minden, osztályok szerint való tagozódás a külön szocziális érdekeken kívül külön politikai érdekek közé is sorakozhatik, s ha ez nálunk, e sokhitü és soknyelvü országban, az arisztokracziának részül jutó társadalmi és politikai protekció visszhangjaképen bekövetkeznék, az isten legyen akkor irgalmas a mi állami és nemzeti egységünknek.

Hitközségi élet.

Szentes, 1885. febr. 10.

Az izr. orsz. iroda e napokban küldte ide vissza a hitközségének részéről oda felterjesztett új alapszabályokat és utóbbiak, mint előre látható volt, a benyújtási záradékkal el lettek látva. Ezen tény jelentősége egyszerű regisztrálása által teljesen ki van merítve. Zsidó hitközségben az alapszabályokat olyan könnyen szokták revideálni, mint Franciaországban az alkotmányt, az érvényben lévő szabályok pedig épen annyi tiszteletre találnak, mint Törökországban egy Irade. A hitközségi élet fejlődésére az alapszabályok épen nem involválnak tekintetbe veendő tényezőket. Fontosságuk csak azon izgatottságban nyilvánul, mely megvitatásuk alkalmával a kedélyeket elfogja, de már létrejöttükkel megszűnt befolyásuk. Kétes esetekben nem az alapszabályok a mérvadók, hanem az, a ki legjobban kiabál s továbbra is nem a rend uralkodik, hanem az, kinek toroka a legegészségesebb. Az alapszabályokat pedig nyugalmukban sem zavarja senki sem, mig csak egy más reformátor nem jön, ki újabb változás által kívánatosabb állapotokat vél teremthetni.

Az alapszabályok ezen csak nagyon problematikus jelentősége némileg felment azon kötelesség alól, hogy azokon szigorú kritikát gyakoroljunk és ez nagy szerencse rájuk nézve, mert a kritikát nem állhatnák ki. Tekintettel képviselőtestületünk sok üléseire bizvást lehet mondani: »parturiuntur montes, nascitur ridiculusmus«. Hogy a nyelvezet pongyola és az irály kezdetleges, nem akarjuk az alapszabályok szerzőinek szemére vetni, mert ez nem a legnagyobb hiba, az pedig, hogy egyes határozatok homlokegyenest a törvénnyel ellenkeznek, nem szabad nekik felhánynunk, mert ez nem az ő hibájuk.

Itt kezdődött volna az izr. orsz. iroda feladata, mely ez esetben megint megmutatta, hogy fennállása a magyarországi zsidóságra nézve nem csak felesleges, hanem határozottan veszélyes is. Évek óta arrogálja az iroda a községek feletti kormányzás szerepét, mely tulajdonképen nem áll egyébből, mint hogy az egységes szervezkedés utáni törekvéseknek minél több akadályt gördít útjába. De a községek ügyeivel komolyan foglalkozni, azokra jótékony és üdvös befolyást gyakorolni, azt mindig a hatáskörén kívül eső dolognak tekintette. Innen van az, hogy a különféle zsidó hitközségek alapszabályai a legellenmondóbb határozatokat mutatnak fel. Nagyra becsül az egyik valamit, a mit a másik elvet, az egyöntetűségnek még csak árnya sincsen meg. És innen van az, hogy a zsidó hitközségi élet még mindig elvitázatlan tere egyes lármázók és erőszakoskodóknak, kik másokat terrorizálva néha a legcsudálatosabb határozatokra birják a képviselőtestületet, a melyek ellen ugyan valamely sértett fél a közigazgatási hatóságnál talál orvoslást, de ha nincsen sértett fél, ha csak a közjó van megsértve, nem remélhető orvoslás, mert az iroda lethargiájából felocsudni nem tud. Csak úgy megérthető, hogy hitközségünk alapszabályai megerősítést nyerhettek, daczára annak hogy mind a törvénynyel, mind a kongresszusi határozatokkal áll ellentétben némely paragrafus. Ha már nem is tartozik oda hatni az iroda, hogy egy jelentékeny és művelt községnek irályi és nyelvi tekintetben hozzá méltó alapszabályai legyenek, de az csak kétségbevonhatlan kötelessége lett volna, a községet azon pontokra figyelmeztetni, melyek a törvényt sértik, és azokat újboli tárgyalásra visszaküldeni. De a helyett az iroda a magyar zsidóság, amugy is elég rendezetlen viszonyait még jobban zavarja el, és javulás elébb nem várható, mig egy erőlyes mozgalom az iroda és annak gazdálkodása ellen megindul.

Előfizetési felhívás!

Azon tisztelt előfizetők, kiknek előfizetésük lejárt, tisztelettel kérjük, előfizetéseiket mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldése iránt tájékozva legyünk.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 frt.
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— Az új antiszemita lap. Az antiszemita pártkör új lapot indít, melynek első száma állítólag e hó 20-án megjelenik. Regisztráljuk e hirt, mint örvendetes jelt arra nézve, hogy e pártban is, melyet eddig a szennyes önérték tartott össze, már kiütött a veszekedés. Ez utóbbinak kifolyása az a lap, melynek megjelenéséről az ének szól. Tehát végre sikerült az antiszemitáknak kiadót is fogni, még pedig Ónody Géza személyében, ki az antiszemita párt krözusa gyanánt szereti ünnepeletetni magát. Ha Ónody urnak csakugyan van heverő pénze, akkor valóban szebb vállalatba nem fektethette, mert ha egyebet nem is fog hozni, hát legalább azt a lehetőséget nyújtja neki, hogy a legsilányabb beszédet is ingyen tetheti közzé és nagy politikusnak hirdetheti magát t.-eszlári hivei előtt. Mit szól e laphoz Verhovay? Tajtéckzik, de most még csak titokban.

— Bgyonjogusítás nálunk és máshol. Pozenből írják: Pozen város képviselőtestülete múlt héten K a t z Bernát itteni tekintélyes zsidó polgárt választotta meg a város főpolgármesterévé. Ha nálunk Magyarországon 200—300 lakosból álló községben zsidót választanak meg kisbirónak, akkor ezt is már, mint a türelmesség egyik nagyszerű tényét ünnepeljük. Hja! mi nekünk magyar zsidóknak nagyon csekély igényeink vannak.

— Berlinből írják: B i s m a r c k herczeg 70 éves születésnapja alkalmával Berlinben rendezendő ünnepély céljából bizottság alakult, melynek tagjai a német főváros legmagasabb köreiből sorakoznak. Stöcker, ki szintén bejutni akart a Bismarck-ünnepélyt rendező bizottságba, kosarat kapott — nem fogadták be. A herlini izr. hitközség elnöke, M a y e r jogtanácsos ellenben meghívást kapott a belépésre, és ő ezen meghívásnak eleget téve, elfogadta a megtiszteltetést.

— Az idők jele A »Dzienik polski« írja, hogy a csernovitzi (Bukovina) gimnázium fekete tábláján az intézet igazgatója „figyelmeztetést“ intézett a tanulókhöz, melyben inti őket, hogy hagyják el a tudományos pályákat, és főleg a zsidók ne lépjenek e pályákra, mert Ausztriában nehezen fognak karriert csinálni. Szép tanács valóban, Trefort magyar kultuszminiszter ur is hasonló tanácsolt, azal a különbséggel, hogy ő csak is a zsidókat intette, hogy más pályákat keressenek.

— Egy rabbi perében hozott kedden határozatot a megyei közig. bizottsági ülés. A dolog a »Sz. és V.« szerint abból áll, hogy S t e i n Ábrahám e r c s i-i rabbi-helyettesnek, a ki egyébként hitszónok, metsző és templomszolga is, a község annak idején négy óra szóló felmondását bejelentette. De Stein e határozatot illetéklennnek találta, mert ilyen ügyek felett nem a község, hanem a képviselőtestület határoz. Az igaz, hogy a fenti

czimek közül Stein a legkedvesebbiket, vagyis a rabbi-helyetteset vette ki magának, de tekintet nélkül erre, az ercsi-i izr. hitközség alapszabályai szerint, minden tisztviselő sorsát a képviselőtestület intézi el, és így a felmondás minden körülmények közt illetéktelen forum által történt. Az alispán már korábban semmisnek mondotta ki a község 4 havi felmondását, és utasította azt a Stein-nak járó 1 é v i f i z e t é s kiadására. Fellebbezés útján az ügy a közig. bizottság elé került, s hosszú vita után a szavazás eredménye az lett, hogy hatan szavaztak az alispáni határozat mellett és hatan ellene. Ekkor az elnöklő főispán akkép döntött, hogy az alispán határozatát ő is magáévá tette és így a község utasítva van az egy évi fizetés kiadására.

— Vadnay Andor ur jámbor óhajta. Vadnay Andor antiszemita képviselő e heti beszédében, — mely mellesleg mondva, különben is nagyon silány volt, — azt adta elő kívánságaképen, hogy a zsidókat ez országból kergessék ki. Igaz, hogy ezt Istóczy már évekkal ezelőtt hirdette nyíltan a parlamenten, de soha olyan viszsztétetsző, — mondhatni kínos benyomást a vadságnak illetén kifakadása nem tett. Még a képviselőház elnöke P é c h y Tamás ur is, a ki pedig tudvalevőleg az antiszemita szónokok iránt elég elnéző, szükségesnek tartotta megróni ezt a vad hangot. „Kénytelen vagyok, — mondá Péchy, — a képviselő urat felszólítani, legyen figyelemmel arra, hogy minő hangon szabad Magyarországon 600.000 polgáráról beszélni«. És midőn ez az elnöki intés elhangzott és Vadnay azzal tetézi a hallatlan vadságot, hogy azt feleli: Ezt csak mint ultima ratiot akarom alkalmazni! akkor az egész Ház csak nevetni tud. Vagy már elfeledték, hogy milyen véres következményei vannak eféle beszédeknek? Csak folytassák uraim! Nem egyedül a zsidók fogják ez agitáció levét meginni, hanem főleg azok, kik most az antiszemiták rabulisztikájának annyira ujjongnak.

— Bécsből írják. A zsidó egyház szervezésére és a hitközségek rendezése tárgyában az osztrák reichsrath budget bizottságának e héten tartott ülésén K o n r á d vallás- és közoktatásügyminiszter kijelentette, hogy a zsidó egyházközségek rendezése szempontjából a közoktatási miniszteriumban egy törvényjavaslat már majdnem egészen készen van, s nemsokára, legkésőbb a jövő őszi alatt a reicsrath elébe fogja terjeszteni. Nálunk Trefort miniszter ur eféle törvényjavaslatok készítésére nem ér rá, mert neki prozelitákat csinálni és aztán új zsidó vallást alapítani kell — szabad óráiban.

— Londonból írják: Legújabb ide érkezett hírek szerint P i p e s t o n e-L o r e k b a n (Kanada) új zsidókolonia keletkezett, mely körülbelül 30 zsidó családnak nyújt eltartást. A zsidók itt szorgalommal művelik a földet, mely elég termékeny. Ezek a hitrokonok többnyire Lengyel-, Orosz- és Osztrákországból valók. Többen azok közt, kik Magyar- és Déloroszországból kivándoroltak, e gyarmat közelében telepedtek le, és most a Mózeshegy környékén foglalkoznak földműveléssel.

* Ajánlat. Egy korszerű előadással bíró előimádkozó és metsző, ki a rabbi-helyettesi teendők ellátására is képesítve van, állást keres. Tudakozódhatni: Raab Gábor rabbi-helyettesnél, A s s a k ü r t h.

— Pályázat. A d o m b r á d i izr. hitközségnél a t a n i t ó i állomás megüresedvén, arra pályázat nyitattik. Pályázótól megkivántatik, hogy okleveles tanító legyen és a m a g y a r és n é m e t nyelvben jártas. Az, kinek neje női kézimunkában oktatást adhat, előnyben részesül. Évi fizetés 600 frt. A keillő okmányokkal felszerelt ajánlatok alulírotthoz czimzendők. Kis-Várdán, Berger Ignác, isk. biz. elnök.

* **Megjelent.** „A magyar zsidók népoktatásügye a lefolyt 1883—84-iki iskolaévtlen. Összeállította a közoktatásügyi miniszter ur XIII. évi jelentése nyomán Spitzer Ignác battonyai néptanító.

* **Helyreigazítás.** Mult heti számunkba kellemetlen sajtóhiba csuszott be. H.-Nádudvarról keltezett levelezés írója nem Tischer, hanem Fischer Mór ur.

* **Cillag Anna** hirdetémyére ezennel felhívjuk a t. olvasók figyelmét.

Szerkesztői üzenetek.

M. L. urnak Kecskemét. Dr. Herczfelder Samu azonos azzal az egy éves önkéntessel, a ki 1878-ben az „Egyenlőség“ szerkesztőjével együtt szolgált Kecskeméten.

R. F. urnak Pozsony. Bizony gyalázat! A dolgot ignorálni nem szabad. Csak bátran nekimenni.

Sz. R. urnak N.-Kanizsa, Távol volt néhány napig. A helyettesnek is elmondhatta volna. Különben levélben is elintézhető.

D. D. urnak Szeged. Akár hogyan írja, az nekünk mindegy, csak unalmas ne legyen.

L. P. urnak Kaposvár. Nem közölhetjük. R. urat nem ismerjük.

Argus Budapest. Nem közöltük, mert nem bízunk hitelességében.

T. I. urnak Budapest. Az „Egyetértés“ megerölteti magát a dolgot komolyan venni; de ez nagyon keveset használ.

A kiadóhivatal üzenete.

M. L. urnak N.-Bajom. Tévedés volt. Január 29-én csakugyan ide érkezett.

F. M. urnak Győr. Nem tudtam, hogy az izr. tan. testület részére történt az előfizetés, mert csak a becses neve volt aláírva — Kálmán.

Hirdetések.

Jelenkori tünemény.

Csillag Anna kisaszony óriási hosszú Loreley hajával, mely az általa használt saját készítésű hajnövesztő kenőcs által 14 hó letorgása alatt 185 centim. hosszúságra nőtt és oly sűrű, hogy sulya miatt egy nagy részét a hajból ki kellett vágnia. Ezen hajnövesztő kenőcs a leghiresebb orvosi szakközégek által elemében megvizsgáltott és nemcsak alkalmasnak, hanem a benne rejlő tulajdonságnál fogva kitünőnek ismertetett el. Ezen kenőcs a hajnövést elősegíti, a hajbort erősíti és a legbiztosabb szer a hajkihullás ellen, kitünő sikerrel használtatott fejüek kopasz által is nemkülömben azok által, kiknek szakál és bajusz nő.

ANNA CSILLAG.

Midőn alázatosan álólirottak az igen tisztelt közönséget és magas evesi rendet Csillag Anna kisaszony hajának megékintésére meghívjuk, bátorokdunk egyszersmára köz tudomásra hozni, hogy emellett hajnövesztő kenőcsöt Csillag Anna kisaszony üzleti helyiségünkben 50 kr, 1 frt és 2 frtos köcsögökben személyesen árusítja.

Kiváló tisztelettel

CSILLAG és TSA., király-utcza 26.

Vidékre csakis 2 frtos köcsögök küldetnek készpénz vagy utánvét mellett.

Pályázat.

Az itteni izr. Congr. hitközségben folyó év május hó 1-én egy **ו"מ ו"מ** alkalmaztatik. Fizetése 400 frt, szabad lakás, egész **המחש** és a szokásos mellékjövödelmek. Próbaimádkozás megkívántatik, de csak a megválasztottnak lesznek utiköltségei megtérítve. Próbaimádkozások tarthatók márczius 25-ig. **מודל** előnyben részesül.

Jász-Árokszálláson, 1885. évi január hó 30-án.

Hevesi József,
jegyző.

Hoffer Miksa,
hitk. elnök.

Válasz

az antiszemitáknak.

Argusnak nagy hatást keltett röpirata

az Egyenlőség kiadóhivatalában kapható.

Ara 20 kr.